

nota

TER ONDERTEKENING

Aan: SOCW

Onderwijsprestaties en
Voortgezet Onderwijs

Van

Persoonsgegevens

Datum

15 november 2024

Referentie

49221792

Bijlagen

Kamerbrief veiligheid op scholen

Intern OCW afgestemd

IB, IVHO, MBO, OVO, WJZ

Interdepartementaal
afgestemd

JenV

Kamerbrief veiligheid op scholen

Aanleiding

In het Kamerdebat veiligheid op school op 15 mei 2024 heeft u bij verschillende toezeggingen aangegeven de Kamer voor het einde van het jaar te informeren. Bij het erop volgende tweeminutendebat is ook een aantal moties aangenomen die u verzoeken voor het einde van het jaar de Kamer te informeren. Met deze Kamerbrief geeft u uitvoering aan deze toezeggingen en moties.

Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd de bijgevoegde Kamerbrief te ondertekenen.

Kernpunten

- In de Kamerbrief wordt ingegaan op:
 1. het uitstel van de Landelijke Veiligheidsmonitor (LVM), de overbruggingsperiode en de verkenning naar de toekomstige opzet van de LVM;
 2. de bestaande mogelijkheden en handreikingen over gegevensdeling tussen de school en externe organisaties zoals de politie;
 3. de vergelijking tussen de aanpak van geweld en veiligheid in het Franse Strijdplan en de Nederlandse aanpak, waarbij dialoog over normen en waarden verder verkend zal worden;
 4. de redenen waarom het landelijk uitrollen van het programma Preventie met Gezag niet noodzakelijk is, maar er wel onderzoek wordt gedaan naar de ondersteuningsbehoefte van scholen op het gebied van criminaliteit en geweld; en
 5. de wijze waarop met andere departementen wordt samengewerkt en er vanuit OCW €1 mln. is vrijgemaakt om de gemeenten binnen het actieplan Wapen en Jongeren te steunen.
- In de bijlage vindt u een overzicht van de moties en toezeggingen waarop in deze brief wordt ingegaan en de moties en toezeggingen waarover op een later moment aan de Kamer wordt gecommuniceerd.

Toelichting

1. Landelijke Veiligheidsmonitor (LVM)
 - a. Na gesprekken met privacyexperts en onderzoekers is besloten dat de LVM moet worden uitgesteld naar 2027/2028 omdat het niet mogelijk is om op dit moment een volwaardige LVM af te nemen binnen de kaders van de AVG.

- b. Gedurende de overbruggingsperiode zal zo goed mogelijk zicht worden gehouden op de veiligheid op schoolniveau via de schoolmonitor en op landelijk niveau via de IvhO.
 - c. Ook zal tijdens de overbruggingsperiode onderzocht worden of en hoe de LVM aangepast kan worden om te voldoen aan wensen van de Kamer om specifieke doelgroepen beter in beeld te krijgen. Dat onderzoek moet in het najaar van 2025 leiden tot aanbevelingen voor de LVM, en specifiek ook voor een concrete opzet voor een monitor in het (voortgezet) speciaal onderwijs.
2. Gegevensdeling tussen school en externe organisaties
- a. Er blijken al verschillende mogelijkheden te zijn om gegevens te delen van school met externe organisaties zoals de politie. Deze zal OCW onder de aandacht brengen bij scholen.
3. Frans Strijdplan
- a. Qua visie zijn er duidelijke raakvlakken tussen het Franse Strijdplan en de Nederlandse aanpak. O.a. op preventie, het vergroten van zicht op onveiligheid en ingrijpen wanneer het fout gaat. De brief gaat verder in op de Nederlandse inzet.
 - b. In het Franse Strijdplan wordt ook ingezet op een verplichte overeenkomst tussen school en ouders of rechten en plichten. Een wettelijke verplichting in Nederland lijkt niet noodzakelijk, en ook niet wenselijk gezien de overeenkomst met identiteitsverklaringen. Wel wordt in de brief toegezegd te verkennen hoe de dialoog tussen ouders, leerlingen en school gestimuleerd kan worden.
4. Aangifteplicht
- a. Uit de verkenning blijkt dat er grote twijfels zijn over de uitvoerbaarheid en juridische haalbaarheid van een aangifteplicht. Daarnaast zijn scholen met de zorgplicht sociale veiligheid al verantwoordelijk om te zorgen voor een zorgvuldige afhandeling, waaronder aangifte als dat nodig is.
 - b. U zegt toe om de mogelijkheden en het belang van aangifte doen in 2025 onder de aandacht te brengen bij scholen en ook met de IvhO in gesprek te gaan hoe zij scholen hierop kan wijzen wanneer zij meldingen omtrent ernstige veiligheidsincidenten ontvangt.
5. Landelijk uitrollen Preventie met Gezag
- a. Het kabinet heeft op dit moment geen plannen het programma wettelijk uit te rollen. Wel wordt door Stichting School & Veiligheid een verkenning uitgevoerd naar de ondersteuningsbehoefte van scholen op het gebied van harde veiligheid, zoals geweld, drugs en criminaliteit.
6. Interdepartementale samenwerking
- a. In de brief worden de verbanden en programma's uiteengezet waarin interdepartementaal wordt samengewerkt om domeinoverstijgende problemen aan te pakken.
 - b. Ook wordt bekend gemaakt dat u €1 mln. heeft vrijgemaakt om gemeenten binnen het Actieplan Wapens en Jongeren te steunen.

Financiële bepalingen

De €1 mln. voor het Actieplan Wapens en Jongeren is met een decentralisatie uitkering verstrekt, conform uw eerdere besluit.

Datum

15 november 2024

16/08 : socw
akko.

TER BESLUITVORMING

Aan: SOCW

Onderwijsprestaties en
Voortgezet Onderwijs

Van

Persoonsgegevens

Datum

29 juli 2024

Referentie

47386921

Bijlagen

Intern OCW afgestemd
BOA, FEZ, MBO, OVO

Interdepartementaal
afgestemd
BZK, JenV

nota

Nota ter besluitvorming overboeking middelen OCW naar
BZK ten behoeve van Actieplan Wapens en Jongeren

Aanleiding

In mei bent u akkoord gegaan met een eenmalige budgettaire overboeking van (voormalig) CA-middelen uit het budget 'Vrij en Veilig' via het ministerie van JenV richting gemeenten ten behoeve van het Actieplan Wapens en Jongeren¹.

JenV heeft inmiddels aangegeven dat zij de middelen niet kan uitkeren aan gemeenten via een SPUK. Middels deze nota beslist u over een andere route om de middelen uit te keren. Het doel van de middelen blijft hetzelfde.

Geadviseerd besluit

- U wordt geadviseerd om akkoord te gaan met een eenmalige budgettaire overboeking van € 1,0 miljoen naar het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties ten behoeve van het Actieplan Wapens en Jongeren specifiek voor lokale plannen in samenwerking met het onderwijs.

Kernpunten

- Aan de inhoudelijke inzet en bijdrage aan het Actieplan Wapens en Jongeren verandert niets.
- U heeft eerder akkoord gegeven om € 1,0 miljoen in te zetten ten behoeve van het Actieplan Wapens en Jongeren. Inmiddels geschiedt dit niet langer via een SPUK², omdat BZK heeft aangegeven dat er pas vanaf € 10 miljoen een SPUK kan worden ingezet.
- De voorkeursroute betreft nu het uitkeren van de middelen via de decembercirculaire van het gemeentefonds. Middels deze route kunnen de middelen eind 2024 aan de 24 deelnemende gemeenten worden uitgekeerd³.

¹ Referentienummer 45882896, zaaknummer 1549022.

² Een SPUK is een *Specifieke Uitkering* waarmee de Rijksoverheid middelen overhevelt naar gemeenten.

³ Dit betreft de gemeenten Almere, Amsterdam, Barendrecht, Beverwijk, Breda, Capelle aan de IJssel, Den Haag, Eindhoven, Gorinchem, Groningen, Haarlemmermeer, Helmond, Leidschendam-Voorburg, Middelburg, Nissewaard, Ridderkerk, Rijssen-Holten, Rotterdam, Sliedrecht, Smallingerland, Utrecht, Zaanstad, Zoetermeer en Zutphen.

- Er kan (in tegenstelling tot een SPUK) geen specifieke verantwoording worden gevraagd. Wel wordt er een bijeenkomst tussen OCW, J&V, VNG en de deelnemende gemeenten georganiseerd om de besteding van de middelen te bespreken. Daarmee wordt gezorgd voor enige vorm van invloed op de besteding van de middelen.
- Ook wordt in de begeleidende tekst opgenomen dat de middelen besteed worden aan activiteiten in samenwerking met het onderwijs in het kader van het Actieplan Wapens en Jongeren en dat de gemeenten hun ervaringen delen ten behoeve van andere gemeenten via het bestaande netwerk van het actieplan.

Datum
29 juli 2024

Financiële gevolgen

- Ten behoeve van vrij en veilig onderwijs zijn bij het Coalitieakkoord van Rutte IV middelen beschikbaar gesteld. Deze middelen staan op het bestedingsplan (overige subsidies en opdrachten) van artikel 3 (OVO).
- Van dit bedrag is nog € 1,0 miljoen beschikbaar in 2024, dat nog geen andere bestemming heeft en is te vinden op het bestedingsplan artikel 3 onder de post 'Sociale veiligheid; Subsidieregeling actieplan Wapens en Jongeren'.
- Middels de decembercirculaire kan BZK eind 2024 de middelen overboeken naar de deelnemende gemeenten. Hiervoor moeten de middelen bij de Najaarsnota 2024 worden overgeboekt van OCW naar BZK.
- Er heeft afstemming plaatsgevonden met JenV, BZK en de VNG over deze route.

Achtergrond

- De aanpak Wapens en Jongeren is een gezamenlijk initiatief van het JenV, OCW, Openbaar Ministerie (OM), Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV) de politie, Raad voor de Kinderbescherming (RvdK), Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), de William Schrikker Stichting Jeugdreclassering en Jeugdbescherming, Halt en 24 gemeenten en is aangesloten bij het interdepartementale programma Preventie met Gezag.
- De deelnemers willen het bezitten, dragen en gebruiken van wapens onder jongeren verminderen. Dit doen zij door het mogelijk maken van (verdiepend) wetenschappelijk onderzoek, het beschikbaar stellen van budget voor veelbelovende initiatieven, het in stand houden van het ontstane netwerk en met het aandragen en uitvoeren van interventies die ingrijpen op de problematiek van wapens onder jongeren.

Uha wil een an-
breedt dat bij
draagt aan

denzoek dat into

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

meer veiligheid op
scholen.

TER BESLUITVORMING
Aan: MPVO

Onderwijsprestaties en
Voortgezet Onderwijs

Van

Persoonsgegevens

Datum
19 juni 2024

Referentie
46174558

Bijlagen
NtB Scenario's
gegevensverwerking LVM +
Antwoorden op vragen MPVO
over de nota

met AVG - moet ombouwbaar

nota

NtB dilemma t.a.v. de onderzoeksopzet LVM 2024-25

onderzoek

Aanleiding

In november 2023 heeft u besloten de afname van de Landelijke veiligheidsmonitor (LVM) 2023/24 met één jaar uit te stellen om die in lijn te brengen met de AVG.¹ Inmiddels zijn mogelijke aanpassingen in de onderzoeksopzet verkend. Deze nota vraagt uw besluit over de onderzoeksopzet.

Geadviseerd besluit

Gaat u akkoord met het uitvoeren van de voorkeursoptie, namelijk het éénmalig uitvoeren van een geanonimiseerde (en daarmee minder gedetailleerde) editie van de Landelijke Veiligheidsmonitor?

Kernpunten

- De opties in deze nota gaan over het uitvoeren van de komende (uitgestelde) editie van de LVM. Voor de lange termijn wordt gewerkt aan een grondslag om (bijzondere) persoonsgegevens te mogen verwerken voor de LVM. Op zijn vroegst kan die per 1 januari 2027 ingaan.
- Na uitvoerig te hebben gezocht naar manieren om de komende editie in volledigheid uit te voeren en tegelijkertijd in lijn te brengen met de AVG, zijn we tot de conclusie gekomen dat alle opties op bezwaren stuiten (zie toelichting en bijlage alternatieve keuzeopties voor uitgebreidere omschrijving).
- Er is sprake van het volgende **dilemma**. Adequate gegevensbescherming is op zichzelf van groot belang en draagt (indirect) bij aan sociale veiligheid. Tegelijkertijd betekent de toepassing van de AVG dat de opzet en methodiek van de LVM onder de huidige omstandigheden niet zullen leiden tot het gewenste zicht op de sociale veiligheid, in het bijzonder die van kwetsbare groepen leerlingen.²
- Wij adviseren de best mogelijke optie die in lijn is met de AVG: voorkomen dat de vragenlijsten leiden tot herleidbaarheid, door de vragen naar indirect identificeerbare gegevens (zoals seksuele gerichtheid, migratieachtergrond, locatie) *zo veel als nodig* te schrappen. Dat betekent wel dat het beeld beperkter wordt: de resultaten zullen niet kunnen worden uitgesplitst naar specifieke (kwetsbare) groepen, mogelijk met uitzondering van bijvoorbeeld geslacht of leeftijdsgroep.³

X
Zo heb je
er toch
iets aan!

Bijv. als resultaten herleidbaar zijn tot

¹ Zie bijgevoegde nota. De Kamer is op 8 mei 2024 geïnformeerd over het uitstellen van de LVM, Kamerstukken II, 2023-24, 29 240, nr. 138.

² Zoals lhbtq+, migratieachtergrond, geloofsachtergrond en beperking.

³ Het combineren van verschillende antwoorden maakt dat er sprake kan zijn van herleidbaarheid. Op dit moment lijkt een combinatie van bijvoorbeeld geslacht en leeftijdsgroep wel mogelijk.

bijv. migratie-achtergrond dan is

dat juist iets waarop je wilt/moet sturen.

Toelichting

Verschillende opties:

- (1) De vragenlijsten kunnen in geanonimiseerde vorm, klassikaal worden afgenomen, waardoor de AVG niet van toepassing is maar de resultaten beperkter zullen zijn (voorkeursoptie).
- (2) De vragenlijsten kunnen *klassikaal* worden afgenomen, zonder die te anonimiseren.
- (3) De vragenlijsten kunnen *thuis* worden afgenomen, zonder die te anonimiseren,
- (4) De LVM kan worden uitgesteld tot er een wettelijke grondslag is geregeld.

Datum

19 juni 2024

Achtergrondinformatie over de LVM

- De LVM schetst een landelijk beeld van het veiligheidsklimaat in het funderend onderwijs en is bedoeld om landelijk beleid op te baseren. De LVM wordt in het vo sinds 2006 en in het po sinds 2010 tweejaarlijks uitgevoerd. De waarde ervan is vooral gelegen in de volgende aspecten:
 - De vergelijkbaarheid tussen meerdere jaren maakt het mogelijk om (landelijke) trends te ontdekken in het veiligheidsklimaat.
 - Het biedt, naast een landelijk beeld, de mogelijkheid zicht te krijgen op het veiligheids*beleid* van scholen zelf.
 - Het biedt zicht op de veiligheidsbeleving van specifieke (kwetsbare) groepen, zoals lhbtq+, migratieachtergrond, geloofsovertuiging en mogelijk ook beperking.
- Vanwege de vergelijkbaarheid over meerdere edities, en dus trends te kunnen waarnemen, is het van belang de vragenlijsten en omstandigheden van de dataverzameling van verschillende edities zo veel mogelijk gelijk te houden.
- Het is een bron van zorg dat de respons al een aantal edities terugloopt, waardoor de betrouwbaarheid minder wordt. Om (verdere) daling van de respons te beperken dient de werving voor deze editie aan het begin van komend schooljaar te beginnen.⁴
- De vorige editie is in 2021-22 uitgevoerd en in juli 2023 gepubliceerd. De komende editie is komend schooljaar gepland en de daaropvolgende editie in het schooljaar 2026-27. Als de komende editie niet doorgaat, of alleen in geanonimiseerde vorm doorgaat, dan zal er voor een periode van (minimaal) 5 jaar geen of minder *landelijk* zicht zijn op de sociale veiligheid (van kwetsbare groepen).⁵ Scholen hebben de komende jaren juist een beter zicht op de veiligheid van hun leerlingen omdat zij een zwaardere monitoringsplicht krijgen.⁶

⁴ In het schriftelijk overleg inzake de LVM heeft u toegezegd er alles aan te doen om een goede aansluiting bij de jaarplanning van scholen te realiseren en dat het uitstel met een jaar daarvoor waarschijnlijk genoeg ruimte zal bieden.

⁵ Nota bene: scholen hebben een aparte wettelijke verplichting om de veiligheidsbeleving op hun school jaarlijks te monitoren. Daar heeft deze beslissing m.b.t. de LVM geen invloed op. Daarbij is het goed om te weten dat de LVM uitgebreidere vragenlijsten heeft dan de meeste schoolmonitors en dat de schoolmonitor vaak geen zicht geeft op bijvoorbeeld de situatie van specifieke groepen.

⁶ Naar verwachting gaat vanaf 1 augustus 2025 de AMvB monitor scholen in. Die zal scholen verplichten de sociale veiligheid gedetailleerder in kaart te brengen dan dat zij op dit moment verplicht zijn te doen.

De LVM in het kader van de AVG

- Sinds 2018 is de AVG afdwingbaar en afgelopen jaar bleek dat de LVM niet aan de AVG-eisen voldeed. Er werden zonder wettelijke grondslag bijzondere en gevoelige (persoons)gegevens in verwerkt (bijv. seksuele gerichtheid, migratieachtergrond, drugsgebruik, (seksueel) geweld en wapenbezit). Ook werd met de deelnemers gecommuniceerd dat de antwoorden anoniem waren, maar dat wat onterecht. Vanwege de combinatiemogelijkheid van verschillende gegevens was namelijk sprake van (mogelijke) herleidbaarheid.
- Het verwerken van bijzondere persoonsgegevens is onder de AVG in principe verboden, tenzij betrokkenen uitdrukkelijk toestemming geven voor verwerking van hun gegevens of tenzij er een specifieke grondslag in de wet bestaat voor de verwerking van bijzondere persoonsgegevens.
- Werken op grond van toestemming ligt ingewikkeld en is onder de huidige omstandigheden waarschijnlijk niet toereikend. Vanwege de afhankelijkheidsrelatie tussen school en leerling/ouder én tussen overheid en burger is de rechtsgrond 'toestemming' in beginsel nietig, tenzij bewezen wordt dat toestemming geheel vrij kan worden verleend. Vooral de bepalende rol van de school tijdens het invullen (bij *klassikale* afname) zet druk op de vrijwilligheid van de toestemming. Bij thuisafname is van die druk ook, maar in mindere mate, sprake.
- De verwachting is dat de FG oordeelt dat de grondslag toestemming niet toereikend is voor verwerking van bijzondere persoonsgegevens ten behoeve van de LVM. Dat is voornamelijk het geval bij schoolafname (optie 2), maar ook bij thuisafname (optie 3).

Voorkeursoptie 1: anonimiseren van de vragenlijsten

Anonimiseren van de te verzamelen gegevens betekent dat vragen die gecombineerd tot herleidbaarheid kunnen leiden *zo veel als nodig* worden geschrapt uit de vragenlijsten.

Voordelen

- Er blijft zicht op de algemene cijfers van verschillende aspecten van sociale veiligheid (waarschijnlijk wél uitgesplitst naar geslacht en leeftijdsgroep).⁷
- De respons zal zo veel mogelijk op peil blijven, waardoor de resultaten zo betrouwbaar mogelijk zijn.
- Professionele/pedagogische ondersteuning tijdens het invullen kan eenvoudig worden geregeld. Dat is belangrijk omdat de vragen, vanwege hun aard (bijv. vragen naar seksueel misbruik), getraumatiseerde leerlingen kunnen triggeren. Ook hebben leerlingen soms extra uitleg nodig over de interpretatie van de vragen.

Nadelen

- Er kan minder goed worden voldaan aan de (politieke) wens (en het maatschappelijk belang) om zicht te (blijven) houden op de sociale veiligheid van kwetsbare leerlingen, omdat de resultaten niet kunnen worden uitgesplitst. Er zijn dan minimaal 5 jaar geen gegevens over de veiligheid van die groepen.
- Trends in de betreffende cijfers zullen gedurende een aanzienlijke periode niet zichtbaar zijn.

⁷ Hier valt te denken aan een algemeen percentage van het aantal leerlingen dat aangeeft gepest te worden of het percentage leerlingen dat aangeeft zich (in algemene zin) veilig te voelen op school.

Vooruitblik en waarom optie 1 de voorkeur heeft

- De LVM werd uitgesteld om die in lijn te brengen met de AVG. Opties 2 en 3 (mèt verwerking van gevoelige en bijzondere persoonsgegevens) leiden hoogstwaarschijnlijk juist tot niet-naleven van de AVG.
- (Vooral) vanwege de toestemmingsverklaringen zullen opties 2 en 3 leiden tot een grote daling van de respons, dat brengt de betrouwbaarheid van de resultaten in zijn algemeen in gevaar. Optie 4 biedt geen enkel zicht op de sociale veiligheid.
- In de tussentijd zullen scholen zelf geen zicht verliezen op het eigen veiligheidsklimaat. Ze zullen juist aan de slag moeten om hun veiligheidsklimaat uitvoeriger in beeld brengen vanwege de verwachte inwerkingtreding (1 augustus 2025) van de AMvB monitor leerlingen sociale veiligheid.⁸
- Het is belangrijk om vóór de inwerkingtreding van het Wetsvoorstel vrij en veilig onderwijs, dat naar verwachting op 1 augustus 2026 zal intreden, landelijk onderzoek te doen naar verschillende aspecten van sociale veiligheid, zodat mogelijke effecten van het wetsvoorstel in beeld kunnen komen door de algemenere cijfers van vóór en ná de inwerkingtreding met elkaar te vergelijken. Deze optie voorziet daarin.
- Wij zijn ons bewust van de kwetsbare positie van bepaalde groepen en het is uiteraard belangrijk om zicht te houden op hun sociale veiligheid, zodat zo nodig accenten kunnen worden gezet in het landelijk beleid. Tegelijkertijd is de koers voor de komende jaren grotendeels al gezet (o.a. vanwege het Wetsvoorstel). Daarin is ook aandacht voor de sociale veiligheid van specifieke groepen. Het is daarom aannemelijk dat de invloed van de resultaten van de komende LVM op het beleid van de komende periode beperkter zal zijn.
- Tijdens het commissiedebat Veiligheid op Scholen van 15 mei jl. heeft u toegezegd om vóór het eind van dit kalenderjaar een Kamerbrief te sturen waarin u schetst hoe we het zicht op de sociale veiligheid van bepaalde (kwetsbare) groepen in het onderwijs beter kunnen borgen. Daarin zullen we de Kamer informeren over de volgende twee zaken:
 - het beperktere beeld van de komende editie;
 - de mogelijkheden en onmogelijkheden in het licht van de AVG om de sociale veiligheid van kwetsbare groepen leerlingen in beeld te brengen, zowel op de korte als op de lange termijn.

Bijlage: alternatieve opties

Optie 2: klassikale afname mèt verwerking van bijzondere persoonsgegevens

Bij klassikale afname wordt ervoor gezorgd dat de LVM *zo veel mogelijk voldoet* aan de AVG, door risico-mitigerende maatregelen te nemen en te zorgen voor *zo vrij mogelijke* toestemmingsverklaringen.⁹

⁸ De huidige regels verplichten scholen een representatieve steekproef te nemen. In plaats daarvan zullen scholen in principe álle leerlingen moeten bevragen. Daarnaast zullen ze ook specifiek moeten vragen naar verschillende aspecten van sociale veiligheid, waaronder discriminatie.

⁹ Alleen de afhankelijkheidsrelatie tussen onderwijsdeelnemer en -aanbieder kan niet worden opgelost, wat geheel vrije toestemming onmogelijk maakt.

Voordelen:

- De resultaten bij klassikale afname zijn wetenschappelijk het meest verantwoord en daarnaast beter vergelijkbaar met eerdere én toekomstige edities van de LVM.
- Doet het meeste recht aan het maatschappelijk belang en de politieke wens om zicht te houden op de sociale veiligheid van (kwetsbare groepen) leerlingen.
- De AVG-compliance van deze optie is veel beter dan die van voorgaande edities (maar nog niet volledig).
- De professionele/pedagogische begeleiding van (kwetsbare) leerlingen is geborgd.

Nadelen:

- Het risico op een negatief advies van de FG is groot, groter dan bij thuisafname. Het is waarschijnlijk niet mogelijk deze werkwijze onder de huidige omstandigheden geheel in lijn met de AVG te realiseren.
 - Enerzijds is er waarschijnlijk sprake van een ontoereikende wettelijke grondslag 'toestemming'. Alsnog verwerken van (bijzondere) persoonsgegevens leidt dan tot niet-naleven van de AVG (en is dus op zichzelf al onrechtmatig).
 - Daarnaast wordt voorzien dat er sprake is van (hoge) restrisico's.¹⁰ In dat geval moet bij de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) waarschijnlijk een voorafgaande raadpleging (VR) worden aangevraagd.
- Het vragen van toestemming werpt een extra drempel op die de respons omlaag zal brengen. Dit brengt de betrouwbaarheid van de resultaten in het algemeen in gevaar.
- Een VR van de AP levert flinke extra vertraging op, wat de respons waarschijnlijk negatief zal beïnvloeden.
- Als het zo ver komt, kunt u tegen die tijd op basis van een gedegen belangenafweging besluiten om het advies van de FG, en mogelijk die van de AP, wel of niet naast zich neer te leggen en het onderzoek al dan niet te laten uitvoeren in strijd met de AVG. Dat zou wel haaks staan op de toezegging om de komende LVM in lijn te brengen met de AVG.
- We zijn afhankelijk van de deelnemende scholen voor de selectie van de leerlingen en voor het nemen van maatregelen om de AVG-risico's te beperken.

Optie 3: Afname thuis, mét verwerking van bijzondere persoonsgegevens

Voordelen

- De AVG-risico's voor betrokkenen zijn kleiner dan bij schoolafname, omdat er sprake is van minder personen in de directe omgeving tijdens het invullen.
- Alle leerlingen (en hun ouders) kunnen via DUO thuis worden aangeschreven voor toestemming en deelname. Voor de uitvoering zijn we niet afhankelijk van de deelnemende scholen. Hierdoor zal de respons waarschijnlijk relatief hoog zijn.
- Het blijft mogelijk om de resultaten uit te splitsen naar specifieke kenmerken, zoals seksuele gerichtheid en migratieachtergrond. Daarmee voldoet het aan de politieke wens om zicht te (blijven) houden op (kwetsbare groepen) leerlingen.

¹⁰ Restrisico's zijn hoge privacyrisico's waarvoor het niet lukt om mitigerende maatregelen te treffen.

Nadelen

- Het risico op een negatief advies en op niet-naleven van de AVG is nog steeds aanzienlijk.
- De onderzoekers geven aan de LVM niet op deze manier te willen uitvoeren, omwille twee redenen:
 - Zonder de mogelijkheid van professionele/pedagogische ondersteuning is het onverantwoordelijk om mogelijk getraumatiseerde leerlingen vragen te laten beantwoorden en daarmee het risico te lopen dat ze er schade van ondervinden. De meest kwetsbare leerlingen lopen hierbij de grootste risico's.
 - (Totaal) ongecontroleerde omstandigheden tijdens het invullen en daardoor een mindere betrouwbaarheid van de data. Omdat de waarde en bruikbaarheid van de resultaten ondergraven wordt, komt ook de rechtvaardiging van de gegevensverwerking onder druk te staan.
- Er kunnen in de thuis-context nauwelijks risico-mitigerende maatregelen worden getroffen om zo veel mogelijk te zorgen dat leerlingen de vragenlijst vertrouwelijk kunnen invullen.

Datum
19 juni 2024

Optie 4: geen uitstel maar afstel

Voordelen

- Geen AVG-risico's.

Nadelen

- Er zal voor een periode van 5 jaar geen LVM worden uitgevoerd. Landelijk beleid kan daarmee niet gebaseerd worden op recent onderzoek. Er is dan ook geen nulmeting vlak voor invoering van het wetsvoorstel Vrij en Veilig Onderwijs.
- Doet geen recht aan het maatschappelijk belang en de politieke wens om zicht te (blijven) houden op de sociale veiligheid van (kwetsbare groepen) leerlingen.
- De continuïteit van de LVM wordt onderbroken, waardoor de mogelijkheid om trends te identificeren in de volgende edities helemaal verdwijnt voor een aanzienlijk aantal jaren.

Mitigerende maatregel

- Er kan middels de gegevens van de inspectie enig zicht gehouden worden op de veiligheid van leerlingen (met name de cijfers van meldingen bij de vertrouwensinspecteurs, en daarnaast wat er in de Staat van het Onderwijs over wordt opgenomen). Dat zicht zal echter beperkt zijn, beperkter dan wat de voorkeursoptie biedt.

TER BESLUITVORMING

Aan: SOCW

nota

NtB Kamerbrief update Landelijke Veiligheidsmonitor

Onderwijsprestaties en
Voortgezet Onderwijs

Van

Persoons... Persoons...

Persoonsgegevens¹

Datum

12 september 2024

Referentie

47969048

Bijlagen

Kamerbrief Update Landelijke
Veiligheidsmonitor

Q&A géén LVM in 2024

NtB dilemma t.a.v. de
onderzoeksopzet LVM 2024-25

Terugkoppeling gesprek DGFO
en MPVO

Aanleiding

In juni dit jaar besloot u om de Landelijke Veiligheidsmonitor (LVM) ook dit jaar niet uit toe voeren.¹ Tijdens een gesprek met DGFO gaf u aan de Kamer mogelijk actief te willen informeren over uw beslissing. Daarop is toegezegd om na de zomer een Kamerbrief (en een woordvoeringslijn) aan u voor te leggen, zodat u zelf nog kan beslissen om de brief wel of niet te versturen. Aan de Kamer is eerder al voor eind dit jaar een Kamerbrief toegezegd met daarin een plan hoe we zicht gaan krijgen op de veiligheid van leerlingen in het vso en van verschillende doelgroepen.²

Geadviseerd besluit

1. U wordt geadviseerd om deze Kamerbrief niet nu te versturen, maar om de Kamer eind dit jaar te informeren over uw besluit. Dat kan dan geïntegreerd worden in een vollediger verhaal in de bredere Kamerbrief die reeds is toegezegd voor het einde van dit jaar. In die brief gaat u dan ook in op een plan t.a.v. het zicht op de veiligheidsbeleving van doelgroepen en in het vso.
2. Daarnaast wordt u gevraagd akkoord te gaan met de voorgestelde hoofdlijnen van een aanpak om te komen tot een landelijk beeld van de veiligheid in het (v)so, en op de veiligheid van bepaalde doelgroepen (zie toelichting).

Kernpunten

- In november 2023 besloot u om de LVM met één jaar uit te stellen, om het onderzoek in lijn te brengen met de AVG. Op 8 mei 2024 is de Kamer daarover geïnformeerd in de beantwoording van een schriftelijk overleg.³
- Inmiddels is gebleken dat zicht krijgen op de veiligheidsbeleving van doelgroepen momenteel niet aan de AVG zou voldoen. In juni 2024 besloot u daarom om ook in het huidige schooljaar geen LVM uit te voeren.
- Ondertussen wordt er gewerkt aan een wettelijke grondslag om een volwaardige LVM juridisch mogelijk te maken. De startnota voor het benodigde wetstraject is of wordt een dezer dagen aan u en MOCW ter goedkeuring voorgelegd.
- In deze concept-Kamerbrief wordt uw besluit toegelicht. U geeft ook aan bezig te zijn een wetstraject te starten om zo snel mogelijk voor een grondslag te zorgen, en meldt dat de benodigde wetswijziging pas op zijn vroegst in 2027 in werking zal treden.
- Uitwerken van een plan om landelijk zicht te krijgen op de veiligheidsbeleving van verschillende doelgroepen, en het vso, vraagt tijd. In de toelichting wordt een eerste voorstel uiteengezet om tot een aanpak te komen. Een uitgewerkt

Eens.
afhoord
vmp.
(zie vraag
op p. 3).

¹ Het uitvoeren van de LVM was al een keer met één jaar uitgesteld. Toenmalig MPVO Mariëlle Paul besloot daartoe in november 2023.

² Dit heeft u toegezegd Commissiedebat veiligheid op scholen van 15 mei jl.

³ Kamerstukken II, vergaderjaar 2023–2024, 29 240, nr. 138, p. 9.

plan kan nu nog niet aan de Kamer worden gecommuniceerd, maar eind dit jaar wel.

- De Kamer nu actief informeren zal waarschijnlijk vragen oproepen terwijl we nog werken aan een integraler beeld van de toekomstige aanpak. Daarom lijkt het beter om de Kamer eind dit jaar te informeren.

Datum
12 september 2024

Toelichting

Politieke context

- In het genoemde SO en tijdens het Commissiedebat veiligheid op scholen van 15 mei 2024 is aangegeven waarom het lastig is om zicht krijgen op het veiligheidsklimaat voor verschillende doelgroepen en ook aan de AVG te voldoen.⁴
- In dat debat is toegezegd dat er eind dit jaar een brede Kamerbrief sociale veiligheid volgt waarin wordt ingegaan op de volgende onderwerpen:
 - Update over het Wetsvoorstel vrij en veilig onderwijs.
 - Een verkenning van de manier waarop we meer zicht kunnen krijgen op de veiligheid in het vso.
 - Hoe om te gaan met specifieke doelgroepen in de LVM (naar aanleiding van zorgen in de Kamer over Joodse leerlingen en leerlingen met een beperking).
 - Een verkenning van de mogelijkheden (en wenselijkheid) een continue VOG-screening in het funderend onderwijs te realiseren.

Inhoud concept-Kamerbrief Update LVM

Dit zijn de belangrijkste punten uit de onderliggende conceptbrief:

- Er zijn zorgen over de sociale veiligheid in het algemeen en van bepaalde groepen leerlingen in het bijzonder.
- De LVM geeft betrouwbare en specifieke informatie voor de vormgeving van het landelijk beleid.
- De LVM voldeed niet aan de AVG. Er is gezocht naar een oplossing, maar inmiddels is duidelijk dat een volwaardige LVM binnen de huidige wettelijke kaders niet mogelijk is. Daarom is besloten de LVM ook dit jaar niet uit te voeren.
- Om een LVM uit te voeren die zicht biedt op specifieke doelgroepen is het nodig een wettelijke grondslag te creëren. Daarvoor zijn we bezig een wetstraject te starten. De wetswijziging zal op zijn vroegst in 2027 in werking treden.
- Scholen hebben in de tussenliggende jaren op basis van de verplichte schoolmonitor wel zicht op de veiligheidsbeleving van hun leerlingen. Er wordt ook gewerkt aan een AMvB met aanvullende eisen aan de monitoring van de leerlingen.
- Daarnaast wordt het Wetsvoorstel vrij en veilig onderwijs in de eerste helft van 2025 aan de Kamer toegezonden. De beoogde inwerkingtredingsdatum is 1 augustus 2026.
- Sinds 2022-2023 is het toezicht op de sociale veiligheid door de inspectie geïntensiveerd. De inspectie rapporteert jaarlijks over het thema sociale veiligheid in de Staat van het Onderwijs, en daarnaast apart over de meldingen die binnenkomen bij de vertrouwensinspecteurs.

⁴ Kamerstukken II, vergaderjaar 2023–2024, 29 240, nr. 138, p. 9.

Plan om zicht te krijgen op de veiligheid in het vso en van specifieke doelgroepen

Datum

12 september 2024

- Wat nog niet in deze brief kan worden meegenomen, maar wel in de brief van eind dit jaar, zijn de hoofdlijnen van een plan om te zorgen voor landelijk zicht op de sociale veiligheid in het (v)so en van bepaalde kwetsbare doelgroepen.
- Onderdeel van dat plan is om (naast de wettelijke grondslag) in 2025 een tweetal verkenningen uit te voeren zodat we komen tot een toekomstbestendige LVM en zicht op het (v)so:
 - Een verkenning om te komen tot een werkwijze waardoor we ook zicht krijgen op de veiligheid in het (v)so. De verkenning dient een beeld te geven van een langetermijnoplossing en bij voorkeur ook van een tussentijdse variant in 2026.
 - Daarnaast willen we nagaan welke groepen leerlingen (doelgroepen) we apart in beeld zouden moeten krijgen in de LVM en op welke manier dat mogelijk is. Het gaat dan bijvoorbeeld om lhbtq+-leerlingen, leerlingen met een beperking in het regulier onderwijs en Joodse leerlingen. Bij deze verkenning willen we ook expliciet nagaan welke groepen mogelijk meer risico lopen op onveiligheid in het onderwijs. Dit zou ertoe kunnen leiden dat we komen tot aanvullende doelgroepen in de LVM.
- Omdat de volledige LVM waarschijnlijk op zijn vroegst pas in 2027 kan worden uitgevoerd, is het raadzaam tussentijds ook al te proberen om enig landelijk zicht te krijgen op de veiligheid in het onderwijs. Wij denken daarbij aan een optie in 2026 waarbij een beperktere vragenlijst in het (v)so en in het reguliere onderwijs wordt afgenomen om een globaal beeld van de veiligheid op die scholen te krijgen. Dat is dan een vragenlijst waarbij geen persoonsgegevens worden verwerkt. Het kan dan bijvoorbeeld gaan over basisvragen als: 'Voel je je veilig?; Word je gepest?; Is je veiligheid aangetast?' In de eerdere verkenning gericht op het (v)so zal ook worden nagegaan of, en zo ja, op welke manier deze tussentijdse meting in het (v)so mogelijk is en of daar ook een beeld van dezelfde basisvragen vanuit het reguliere onderwijs naast gezet kan worden. Het idee is dat we dan een indruk krijgen van omvang van de (on)veiligheid in het (v)so ten opzichte van die in het reguliere onderwijs.

Wanneer zijn die verkenningen afgerond.
Met "lange baan" - gevoel geven!

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

N.v.t.